

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

**GAGAUZ DİLİ HEM LİTERATURA DİŞİPLİNASINDA
METODİKA TEKLİFLERİ
(2021-2022 ÜRETİM YILI)**

Chișinău, 2021

**“GAGAUZ DİLİ HEM LİTERATURA”DİŞİPLİNASINDA
METODİKA TEKLİFLERİ.
(2021-2022 ÜÜRETMÄK YILI)**

Önsöz

Büünkü gündä okullarda gagauz dili hem literatura ayırı bir predmet gibi üüreniler. Üürenicilerin intelektual becermeklerinin ilerlemesindä, onnarın estetika tarafından terbietmesindä ana dilinin büyük kuvedi var.

“Gagauz dili hem literatura”, “Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri”predmetlär yardım eder üürenicilerä gün-gündän taa akıllı, fikirli, taa becerikli, taa duygulu olsunar, onnarda insannık temelini, dünnä güzelliin paahlını, yaşamayı taa derindän annasınnar yardımneêr. Bundan kaarä, bu dişiplinaların üüretmesindä büyük rolü genel söz becermeklerin, sınışların (lafetmektä, seslemektä, okumakta hem yazmakta) var. Üürenicilerin fikir derinniini, yaradıcılık uurunda becermeklerini uyandırıp, ilerletmää hem üüsek morallı, insannıklı kişiyi terbietmää: cana yakın, acızgan, doorulukçu, çalışkan, hatır güdän; haliz dost olsunar, negativ oluşılara karşı koysunnar, kendi fikirinnän, zaametinnän yaşasınnar, halkın ruh özelliini duysunnar, adetlerini korusunnar hem zenginnetsinnär. Ana dilini sevsinnär hem ilerletsinnär, onun güzelliini, kuvedini annasınnar, dili büyük havezlän üürensinnär, literatura dilindä düşünmeklerini, duygularını serbest açıklasınnar.

Gagauz dilinin üürenmesindä komunikativ funktıyası en önemnidir. Bu funktıyanın yardımınnan üürenicilerä bildiriler, ani bizim Vatanımız çokmilletli bir devlet, ani gagauzlar kaavi ruhlu bir halk. Moldova Respublikasının vatandaşı olarak, gagauz halkı hepsi milletlärlän dostlukta hem annaşmakta läüzim yaşasın.

“Gagauz dilindä hem literaturada” üüretim proşesin düzenlemesinin özellikleri.

Gelän 2021-2022 üüretmäk yılda hesaba alacez epidemiya situaşiyasını COVID -19. Şindiki zamanda pek sık işideriz hem dartışêrız distanşion üüretmesi için. Da bunu kimisi adlêêr onlayn- üüretmesi, kimisi – distanşion. Çoyu sa bu annamaları sinonim gibi kullanêrlar. Onlayn- üüretmesinin hem distanşion en baş benzemesi buydur- eni bilgilerin hem becermeklerin kabuledilmesinin proşesi klastan dışarı hem internet baalaşmasınnan geçer. Ama onnarın herbirin kendi maanası var. “Distanşion üüretmesi”annaması gösterer, ani üürenicinin hem üüredicinin arasında uzaklık var. Ama “onlayn-üüretmesi”bellieder, ani bu üüretmäk geçer internet- baalaşmasınnan hem türlü tertiplärlän.

Üretmenin printipleri:

- (a) *Psiholoji-pedagojik printipleri:* üredicileri inanmaa, üüretimä kabuletmäk, onlayn-korkmamazlı, distanşion üüretim etikası, üüreniciylän pozitiv baalaşması, diştiplina;
- (b) *Didaktika printipleri:* aylelärlän / üürenicilerin kanon temsilcilerinnän işbirlii, interaktivlik, üüretmäk materialların aktuallı hem yakışıklı, *dönüş baalaşmak, öndercilik h.b.*

Üüredicinin çalışması

1. Üüredici proektleer distanşion üüretmäk yaklaşmasını hesaba alarak üüretmäk planın teoryasını:
 - (a) İşlettirer / adaptaşiya yapêr / şifralı informaşion resursları ayrêr / üüretmäk yardımcı kiyatları distanşion uroklarını geçirmää deyni.
 - (b) Kullanêr kısa zamana didaktika proektini, didaktika çalışmasının ştenariyanın sınırlarında distanşion uroklarına deyni: üüredici sıralêr üüretmäk instrukşiyaları hem zamanı/meropriyatıyaların geçirilmesi distanşion urokta (Eklenti №2);
 - (c) İşlettirer / adaptaşiya yapêr / notanın instrumentlerini ayrêr, ani distanşion kullanolêrlar konkret situaşiyada.
2. Üüredici uzaklıkta üüretmäk-aaraştırmak–kantarlamak kaliteli proşesini geçirer, sanarak:
 - (a) Mediator rolu: optimal şartları düzenneder, ki hepsi üürenicilär distanşion üürenmeyä katılsınar, lafetmenin kurallarını hem normalarını düzer hem virtual üüretmäk olayın işbirliini düzer; efektif didaktika lafetmeyi gösterer; dönüş baalaşmayı yapêr;
 - (b) Fasilitator rolu: Verer, läzımsaydı, individual/ diferentaşiya yardımı, kidistanşion üürenmeyi yapmaa yugun hem kolay hepsinä deyni; kontrol eder, ki üürenicilär vakıtçasına üürensinnär; ilerleder partnörlük ilişkileri aylenezalarınnan, ki distanşion üüretmäk proşesin kalitesini üüsekleştirmää;
 - (c) Repetitor rolu: doorudêr hem aktiv eder üürenicileri üürenmäk hem üüretmäk proşeslerindä, doldurêr elektron jurnalı yada klasın jurnalını (karantin zamanı bittiynän,notaları geçirer klas jurnalına).
3. Distanşion üüretmesinin proşesindä üüredici gözdän geçirer üüreniciyi nicä üüretim predmeti:
 - (a) Üürenicilerä verer diil sade sınışları, ama birleştirer sinhron pedagoji çalışmayı hem

asinhron, hem önderili, yarı önderili, kendibaşına işlän, individual hem grupalı işlän; kullanêr türlü üüretmæk interaktiv metodlarını.

(b) Ayırêr situațiyaları, açan üürenici kalêr sesleyici ; üürenici lâázım aktiv katılsın proțesä yaşına görä: siiretsin / seslesin video / audiomaterialları, internettäçalıışsın.

4. Üüredici kendi boşlamaz zanaat ilerlemesini kullanêr:

(a) Katılêr zanaat hazırlamasına distanțion üüretmesindä;

(b) Herzaman ilerledebecermeklerini, ani lâázım zanaat rollerini gerçekteştirmää distanțion üüretmesindä.

Țıfralı informațion resursları

Üüretmæk resursların arasında bulunêrlar üüretmæk kiyadı hem tradițiyalı üürenmæk materialları. Ama onnarın arasına var nicä girsinnär onlayn-resurslar da. Üüredici, angısında butakın üüretmæk modeli kullanılêr, lâázım olsun çok resurslar, angılarından o var nicä teklif etsin onnarı, ani taa yakışıklı, uygun üürenicinin kişiliinä, angısı üürenecek baamsızlı. Bundan kaarä, zor zamannarda üürenici , ani kendibaşına üürenän, var nicä danıışsın üürediciyä, ki zorlukları ensemää.

Üüredicinin hem üürenicinin arasında hep o araçlar, nicä karışık üüretmektä: elektron poștası, çat (tekst / ses / video), forum, blog. Başarılı üüretmesinin notası var nicä belliedilsin üürediciylän üüretmenin uzunnuunda, onlayn-testlän, tradițion testlän yada başka uyanusullarlan üüreniciyä hem üürediciyä deyni.

Öncä distanțion üüretmesinin proțesinä katılmaa deyni hem üüretmæk resurslarını bellietmää, üüredici lâázım situațiyaya analiz yapsın, ki bu sorușlara cuvapları bulamaa:

- Nesoy becermekleri bän isteirim üürenicilerdä ilerletmää?
- Nesoy resursları bän var nicä kullanım ? Nesoy teknolojıyalar var üürenicilerdä ?
- Kim var nicä yardım etsin bana? Nesoy önemni oluşlarvar, var nicä yardım etsin bana ?
- Nedän çeketmää bana? Nicä üüretmenin başarılıını kantarlamaa?

Biz teklif ederiz kimi resursları, ani üüretmæk- üürenmæk- kantarlamak proțesindä var nicä kullanılsınnar.

Țıfralı kiyatlar:

- Țıfralı kiyatlar, țıfralı üüretimdä, I, IIklaslara deyni
<http://ctice.gov.md/resurse/educatia-digitala/>
- Üüretmæk kiyatlar PDF formasında <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>

Țıfralı bibliotekalar:

- [Moldavica - Biblioteca Nationala Digitala a Moldovei](#)

<http://www.moldavica.bnrm.md/>

- IŞE virtual biblioteka <http://ise.md/biblioteca-virtuala/>
- Milli biblioteka <http://bnrm.md/web/>
- Prodidaktika bibliotekası <http://prodidactica.md/biblioteca-pro-didactica-on-line/>
- Açık millî hemhalk arası üretim resursları: <http://red.prodidactica.md/resurse-red/red-nationale/>, <http://red.prodidactica.md/resurse-red/red-internationale/>
- Didaktika Projornalı.....<http://www.prodidactica.md/revista/>.
- İnfomatikanın elektron bibliotekası <http://biblioteka.net.ru>
- [Biblioteca Digitala Globala https://www.wdl.org/en/](https://www.wdl.org/en/)
- [Departamentul Informațional Biblioteconomic http://library.ulim.md/bibliotecivirtuale/](http://library.ulim.md/bibliotecivirtuale/)
- Moldova Respublikanın Milli bibliotekası <http://www.bnrm.md/index.php/resurse-informationale/baze-de-date>

İnteraktif üretmesinâdeyni materiallar(multimediya):

- Resurslar. Geleceâ zamanın klası. <https://www.clasaviitorului.md/categorie/resurse/>
- Millibibliotekanın «kartaların hem incâzanaatın kolektiyasının» bölümü <https://arteplasticeharti.wordpress.com/>
- AUDIOVIDEOTECA Millibibliotekanın bölümü
- <https://audiovideoteca.wordpress.com/>

Distanşion baalaşmasının temelindâ uroo deyni önderici ştenariyalar.

İlgileri etmââ deyni urok şların annaması Karışık urok	Becermelelerin kullanılmasına analizâ- sintezâ üretmâk uroo	Üretmenin becermelelerini notalamak uroo
Çaarış ■ Selemneşmektâ düzenlemâ kıpımı (1-2 min.) Maanayı geçirmâk ■ Eni temanın açıklaması prezenatâiyanın, video- resursun yada üüredicinin yardımınnan (5-10 мин.). ■ Kendibaşına evdeki işin açıklaması (5 min.).	Çaarış ■ Selemneşmektâ düzenlemâ kıpımı (1-2 min.) Maanayı geçirmâk ■ Kendibaşına evdeki işin göstermesi (5 min.). ■ Üürenicilerin kendibaşına sınışın gerçekteşirmesi (15 min.). Aynalamak ■ İndividual hem kolektiv dönüş baalaşmasının vermesi (15	Çaarış ■ Selemneşmektâ düzenlemâ kıpımı -2 min.) Maanayı geçirmâk ■ Örnâän döndürmesi (Google Forms, interaktif testi, elektron poştaylan, testin fotosu) hem işlemenin açıklaması hem/ yada elementleri kantarlamâa (10 min.) ■ Kendibaşına çalışmak(30 min.)

<p>■ Üreñicilerin kendibaşına işin yapması (15 min.).</p> <p>Aynalamak</p> <p>■ İndividual hem kolektif döñüř baalaşmasının vermesi. (5-10 min.).</p>	<p>min.).</p>	<p>Aynalamak</p> <p>■ Hazırlanmış örneklerin kabuletmesi, kısa döñüř baalaşmak (5-10 min.). (Analizi üreñicylän anaşılı zamanda geçirmää).</p>
--	---------------	--

Başka informaşıyayı, üretmäk yardımcı kıyatlarını, resursları (üretmäk kıyatları, şıfralı üretimi h.b.) hem ideyalar, ki onlayn- urokları düzenlemää klasta var nicä bulmaa bu adrestä:

- <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/#>
- <http://www.loveforlife.ch/clasaVirtuala.php#clasaVirtuala>

(Distanşion üretim proşesini ilerlemenin metodologiyasından: MOKH № 351 19.03.2020yılı)

Biz sık kullanacez distanşion üretmesini, onuştan teklif ederiz almaa hesabbu nasaatlarıdistanşion üretmesinin metodologiyasından:

1.Mutlaka lääzım ayırmaa bir platformayı, ani üreñicilärlän baalaşmaa, çalışmaa yardım edecek. Veb-platformalar birleřtireceklär sinhron (*geçiriler bir vakıtta virtual üretmäk çevresindä, neredä pay alêrlar üreñici, üredici hem, beki, ana-bobalar da*) hem asinhron(*geçiriler virtual üretmäk çevresindä, neredä üreñicilär hem üredici diil baalı bir vakıtları*) üretmeyi. Üredici kolay geçirecek sinhron üretmeyi da kolay işidecek üreñicileri, becerecek soruşturmaa hem cevap etmää soruşlara. Var nicä I-IX klaslarda bu platformaları kullanmaa: Zoom, Classroom, studii.md h.b; X-XII klaslara teklif etmää bu platformaları:Zoom, Diskord, Googl Meet, studii.md,Microsoft Teams, h.b..

2. Hesaba lääzım almaa video baalaşmakların uzunnuunu.

Optimal olacek:

- 10 minut videolekşiya, kullanarak prezentaşıyayı,
- 10 minut-kendibaşına iş,
- 5 minut – üretmäk videonun siiretmesi.

3. Classroomda kolay geçirmää kontrol işlerini, testleri, koyarak verili zamanı, angısına görä üreñici lääzım yapsın işini kendibaşına. Üredici sä görer üreñicinin öğrenmektä progresini, var nicä üreñicinin işinä korekçiya yapsın, var nicä notayı koysun hem döndürsün üreñiciyä kontrol edilmiş işi. Distanřionüretmesindä üreñicilerä önemni annamaa, nicä hem ne için siz notalayacenz onnarı, onuştan neetleri hem daavaları koymaa lääzım anaşılı, konkret.

4.Ürenicilär var nicä evdeki işini hazırlasınar tefterindä da sora, fotoyu çekip, yollasınar üürediciyä.

5. Lääzım unutmamaa, ani evdeki iş veriler instruktıya görä (MECC №1249 din 28.08.2018r).

6.En önemni üürenicilärlän hem onnarın aylelerinnän baalantıyı tutturmaa, göstereräk, ani Siz onnarlan barabar, yanında da üüretmək projesi- bu Sizin en önemni hem toplam daavasıdır.

7. Distanşion üürenmektä olur bu metodları kullanmaa:

- mutlak lääzım kullanılsın tradişional metodlar- annatmak, sözleşmək, diskusiya, kiyatlan iş, alışmak işleri, kendibaşına hem praktik işleri.
- eni tehnologiyalar, metodlar, nicä «keys»,«rol ouynu», « proekt metodu», « trening», «yaratma», « aaraştırmak», «izlemek», «problem» h.b.

Üüretmək planı hem didaktika materialları.

Predmetin administratıya etmesi

2021/2022üüretmək yılı için başlankı, gimnaziya hem lişeylär için temel (bazis) üüretmək plannarını Üüretmək Bakannı kaaviletti (MECC 200 din 26.02.2021).

Bu plannarda (p.2.4. hem p.2.10)“Gagauz dili hem literatıra”, “Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri” predmetlerin üüretmesinä (gagauz milletli üürenicilerä deyni) bukadar saat veriler:

Predmet	Üüretməkprojesindäkullanmak	Klas	Saatlarınsayısıhaftada	Saatlarınsayısıbütünyılda
“Gagauzdili hem literatıra” Programayagörä mutlaküürenilän.	Dilhemsözleşmək	I-IV	3	99
		V	3	102
		VI	3	102
		VII	3	102
		VIII	3	102
		IX	3	99
		X real/gum	3/4	102/136
		IX real/gum	3/4	102/136
		XII real/gum	3/4	99/133
«Gagauzhalkınistori yası, kulturası hem adetleri»	Dil hem sözleşmək (halkın istoriyası, kulturası hem adetleri için genel bilgilär).	I-IX	1	34

*Saatların sayısı olabilir diişilsin üüretmək yılın kalendar datalarına görä.

Üürenmək hem yardımcı üüretim kiyatları.

Başlankı klaslar

Başlangıç klaslarda (I-IV kl.) “Gagauz dili hem literatūra”, “Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri” predmetlerin üüretmesi geğer eni (2018y) kurikulumuna görä (A. Stoletneäya, E. Kılçık, M. Jekova), Kişinäu, 2018y) hem üüretmäk-metodika kompleksinä görä.

I –ci klas.

- 1) “Bukvalık” Gagauz dili hem literatūra 1-ci klasa deyni (eni üürenmäk kiyadı: Anna Stoletnäya, İulia Çimpoş- Belançuk, Ştiința, 2019);

Üüredicilerin dıkatına! 1-ci semestrada uşaklar sade komunikativ kompetenşiyasını ilerlederlä, verili sözleşmäk temalarına görä.

- 2) “Ana dili” (1-nci klas için üürediciya kiyat: metodika teklifleri, Vera Kuleva, Lübov Vornikiva, Komrat, 2010). Bu kiyat teklif ediler, nicä bir ek materialı gibi. Üüredicilär bu kiyatta bulaceklar ölä materialları, ölä yaratmaları, angıları yardım edeceklär taa dolu hem kaliteli kurikulumununspeşifika kompetenşiyalarınıtamannamaa.
- 3) «Gagauz halkın istoriyası,kulturası hem adetleri» 1-2 klaslara deyni üürenmää kiyadı(S.Bulgar,S.Kuroglu, A.Stoletnäya ,Chişinäu, 2007y).
- 4) Resimnigagauzalfabeti,
- 5) Resimni sözlük.

Ekliteratūra:

1. “Benim sevgili dostlarım”, TodurMarinoglu,Chişinäu, 2013.

Buyıl 1-ci klasta“Resimcilikincäzanaatı” hem“ Tehnologiya terbiyesi” predmetlerin üüretmesi gagauzdilindägececek. Bu predmetlerdä kurikulum gagauzçaya çevirildi Gagauziya “M. V. Maruneviç” adına Bilim- aaraştırma merkezindä (herbir okul kurikulum kabletti).

Enilıklar- I –ci kl.

“Gagauz dili hem literatūra” predmetin speşifika kompetenşiyaları doorudulu üürenicilerin kommunikativ uurunu ilerletmää deyni. Onuştan üüredicinin çalışması da läüzüm olsun doorudulu gagauz dilindä sözleşmäk ortalın düzülmesinä. Hesaba alarak büünkü gündä gagauz dilin kötü durumunu hem zamandaş istediklerini(hepsi,taa genişän gagauz dilini kullansınar), biz üüredicilerä teklif ederiz :

- Üüretim proşesini komunikativ uurunda kursunnar.

Burada ön plana çıkär uşakların gagauz dilindä lafetmesini ilerletmäk. Komunikativ neetlerini tamannamaa deyni söz işlemleri läüzüm erleştirilsinnär hem sıralansınar lafetmektä hem okumakta, seslemektä hem yazmakta.

Üüretim proşesin neetleri hem içindekileri dil, söz hem komunikativ kompetenşiyalarından açıklanêrlar.Kompetenşiyalar biri-birinä sıkı baalı hem barabar oluşturulêrlar.

Üüredicilerä tekliflär:

- **Temalara görä sözleşmeyi düzmää:**
 - Uşak insan arasında
 - Uşak ayledä
 - Biz hem natura
 - Benim vatanım
- **Söz işlemini kullanmaa:** Selemneşmäk. Tanışmak. Tanıtmak. İzin vermäk. Şükür etmäk. Soruş/Cuvap. Yazdırmak. Nasaat. Yardım. Pozitiv duygular. Annatmak. Adlamak. Teklif.
- **Sözleşmäk elementlerini kullanmaa:** Temalara görä komunikativ situaşiyalar. Aazdan sözün özellikleri. Sözlük. Komunikativ modellär. Söleni örnekleri. Aazdan tekst. Dialog. Cümlä. Laf. Kısıım. Ses. İntonaşiya.
- **Söz situaşiyasına görä türlü komunikativ modellerini kurmaa** hem onnarı işletmää.
- **Uşakların pasiv hem aktiv sözlüklerini zenginnetmää hem genişletmää** (leksika fondu)
- **Teksti, nicä bir öz didaktika birimini kullanmaa** (algılamaa, annamaa, kurmaa, okumaa, analiz yapmaa, yannişlıkları doorutmaa)
- **Sözdü türlü gagauz dilin özel gramatika formalarını işletmää** (konson hem vokal garmoniyası, adlıın saabilik hem küçüldek forması, işliin izin çalıımı hem başka formalar)

II-nci klas.

1. “Gagauz dili hem litaratura” 2-ci klasa deyni (Anna Stoletnäya, Ekaterina Kılçık Ştiinşa, 2018y). Kiyat düzülü integrir formasında.
2. «Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri» 1-2 klaslara deyni üürenmää kiyadı (S. Bulgar, S. Kuroglu, A. Stoletnäya, Chişinäu 2007y).

III-ncü klas

- 1) "Ana dil hem literatura okumakları" 3-cü klaslarına deyni üürenmäk kiyadına görä (K. Vasilioglu, A. Stoletnäya, Chişinäu, Ştiinşa, 2016y).
- 2) «Gagauz halkının istoriyası, kulturası hem adetleri» 3 klasa deyni (M. Kopuşçu, P. Paşalı “M. V. Maruneviç” adına Bilim- aaraştırma merkezi, Komrat, 2016y).

IV-cü klas

- 1) “Ana dili hem literatura okumakları” okumak kiyadına görä (K. Vasilioglu, A. Stoletnäya, Ştiinşa, 2017y).
- 2) «Gagauz halkının kulturası hem adetleri» 4 klasa deyni (P. Paşalı M. Kopuşçu “M. V. Maruneviç” adına Bilim- aaraştırma merkezi, Komrat, 2017y).
- 3) <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>
- 4) <http://guogagauzii.md/>

Praktika işlerini tamannamak için III-IV klaslara deyni olur kullanmaa:

1. Sirkeli G., Diktant toplumunu (III-IV klaslara deyni), Komrat, 2002y;
2. Sirkeli G., Diktant toplumunu. Eni diktant toplumu kurikuluma görä hem gramatika materiallarının temelindä kurulu.

I-IV klaslarda yazı işleri:

- Kontrol diktantını;
- Hazırlama (üretmä) diktantını;
- Ayırılma diktantını;
- Yaratmalı diktantını (hem onun türlü variantlarını);
- Serbestdiktantını;
- Laflardandiktantını (hem onunvariantlarını).

3. Kuleva V., Vornikova L., Didaktika işleri toplumu (başlankıklasları için) ürediciyâ deyni kiyat, Ankara, 2012y.

4. Teklif edilân toplumunda herbir yazı işlerinin çok meraklı örneklâr gösterili. Varumudumuz, ki üredicilâr lâzımın materialları buradabulurlar. Bu material tiparlandı “Gagauz dili hem literatúra” bilim-metodikaderginin (jurnalın) sayfalarında.

Metodika urunda üredicilerâ yardımcı olma için bir Gid (1-4 klaslar,) eni (2018 y) kurikulumagörâ, tiparlandı (A. Stoletneaia, E. Kılçık, M. Jekova Kişinêu, 2018y).

Moldovanın şkolalarında artık uygulandı bireni sistema: testlemäk, demäk, üretilenlerin birbelli dili üretmâk periodunda bilgi hem becermäkuurun bellietmesi hem kantarlamak forması.

Testlemeyi efektif hem kaliteligeçirmâ deyni, üredicilerâ teklif ediler “Gagauz dili hem literatúra” IV-üncü klaslarda testlemäk için Programa (Chişinêu, 2021y.) kullansın naryada onlayn materialı <https://ance.gov.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-4>.

Gimnaziya klasları

Gimnaziya basamaanda gumanitar disiplinlârin arasında gagauz dili önemni eri kaplêr. Ne dâ olmasa, nasıl da yaşamak diişilmesâ uşaan bütmäk, terbiyetmäk, üretmäk hem becermeklerini oluşturmak proşesindâ ana dilindân paalı yoktur. Ana dili üretileniyi hertarafça bilgi-terbiyetmäk tarafından ilerleder, hazırlêr onu «büük yaşamakta» insan arasında yaşamaa, biri-birinnân anaşmaa, herbir problemi arif çözmâ.

Gagauz dili hem literatúra predmeti için lafedârkân, nicâ dâ başka disiplinlâri için, üredicilâr mutlak lâzım oldu diişilmekleri hesaba alsın:

- ✓ doldurulmuş, doorudulmuş gagauz dilinin orfografiya hem punktuatıya kurallarını (“Gagauz dilinin orfografiya hem punktuatıya kuralları” eni redaktıya, 2015y.);
- ✓ uzun hem kısa plannamanın strukturasını *eni (2019 y)* kurikulumuna görâ (Anna Stoletneaia, Oxana Constantinova, Lidia İusumbeli, Anna Sucman, Chişinâu, 2019y);
- ✓ Gagauz dilinin standartlarını (Chişinâu, 2012y., s.65-82).

Gimnaziyaklaslarda(V-VIIIkl.) “Gagauz dili hem literatura” predmetin üüretmesi geçür eni (2019y) kurikuluma görü (Anna Stoletneaia,Oxana Constantinova, Lidia İusumbeli, Anna Sucman, Chişinău, 2019y,MECC № 591din 26.06.2020). Metodika uurunda üüredicilerü yardımcı olacek GİD “Gagauz dili hem literatura” V-IX klaslara deyni (Anna Stoletneaia,Oxana Constantinova, Lidia İusumbeli, Anna Sucman), Chişinău, 2019y).

V-ci klaslarda predmet "Gagauz dili hem literatura" üürenilecek üürenmük kiyadına görü “Gagauz dili hem literatura okumakları” 5 klas için, Bankova İ.D., Baboglu İ.İ., Stoletneaia A.İ, Vasilioglu K.K., Baboglu N.İ., Ştiinţa, 2015y. Predmet integrir formasındaüürenilecek.

VI-nci klaslarda gagauz dili üürenilecek “Gagauz dili hem literatura okumakları” 6 klas için, Bankova İ.D., Baboglu İ.İ.,Stoletneaia A.İ,Vasilioglu K.K., Baboglu N.İ.,Ştiinţa, 2017y., üürenmük kiyadına görü. Predmet integrir formasında üürenilecek.

VII-nci klaslarda gagauz dili üürenilecek üürenmük kiyadına görü “Gagauz dili hem literatura okumakları” 7 klas için, Bankova İ.D., Stoletneaia A.İ., Baboglu İ.İ., Vasilioglu K.K., Baboglu N.İ. Ştiinţa, 2018y.Predmet integrir formasında üürenilecek.

VIII-IX klaslarda gagauz dili üürenilecek V-IX klaslarına deyni “Gagauz dili hem literatura” kurikulumuna (2010y.) görü (eni işlendirili variant) (A. Stoletneyä, M. Mavrodi, O. Uzun, L. Pavlioglu, E. Kılçık, G. Sirkeli, Kişinău, 2010y). Modernizat edili kurikuluma (2010y.) görü metodika uurunda üüredicilerü yardımcı olacek GİDgagauz dili hem literatura (I-IX klaslara),“Gagauz halkının istoriyası, kulturası hem adetleri”, Kişinău, 2011y.

VIII-inci klaslarda ana dili üürenilecek “Gagauz dili hem literatura” 8 klas Bankova İ.D., Stoletnäya A.İ, Vasilioglu K.K., Baboglu İ.İ, Baboglu N.İ., Ştiinţa, 2019y., üürenmük kiyadına görü.

IX-uncu klaslarda ana dili üürenilecek " Gagauz dili hem literatura” 9 klas, Bankova İ.D., Baboglu İ.İ., Stoletnäya A.İ,Vasilioglu K.K., Baboglu N.İ. Ştiinţa, 2016y, üürenmük kiyadına görü.

Praktika işlerini tamannamak için V-IX klaslara deyni olur kullanmaa:

- Diktanttoplumu (Avtorlar: İ. Bankova, T. Marinoglu);
- jurnal “Gagauz dili hem literatura”;
- Bankova İ. D., Mileva V.G. Gagauzdilindä tabliţalar. Chişinău, 2010;
- <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>;
- <http://guogagauzii.md/>.

“GAGAUZ HALKIN İSTORİYASI, KULTURASI HEM ADETLERİ”

Artık, biliner ki, 1-9klaslarınadeyni üüretmāk plannarında taa bir predmet peydalandı „Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri”. Üüretmāk plannarına görä predmetin üürenmesinä 1 saat haftada veriler. Başlankı klaslardabu predmet üürenilecek „Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri” 1-4 klaslara deyni eni (2018y) kurikulumunagörä

(A. Stoletneaia, E. Kılçık, M. Jekova, Kişinäu, 2018)hem mutlakgagauz dilindä.. Kurikulum kuruldu eni istediklerä görä: „subkompetençiyaları” sözün erinä „kompetençiya birimneri” termini kullanılêr.

Bu kursun neeti – kompleksli, sistemni aaraştırmaahalkın kulturasını, angısı yaşêêr Moldovada. Aaraştırılacaklar adetlär, sıralar, inanmaklar (din), yaşamak zanaatları, becermeklär, türlü incäzanaatlar, halk yaratmaları, istoriya, bizi saran tabiat, halkın psihologiyası, dünneyi tanınması.

Tipardan çıktı 1-4 klaslar için eni üürenmāk kiyatları. Onnarı üüredicilär hesaba alırlar.

Kurikuluma görätipardan çıktı 1-4 klaslara deyni “Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri”) predmetini çözmāk için bir Gid. Bu diil kendibaşına bir kiyat, ama kurikulumnan barabar. GİDin (Gid I– IV klaslara, eni (2018y) kurikulumuna görä) sayfalarında metodika uurunda üüredicilär, taa başarılı kurikulumu tamannamak için, yardım bulurlar.(A.Stoletneaia,Gagauz dilindä hem literaturada üüretim proçesin düzünnenmesi için tekliflär (2019-2020 üüretmāk yılı), Anexă la Ordinul MECC nr. 1046 din 21 august 2019,Chişinäu, 2019y).

Üüredicilär olur kullansınnar:

- Stoletneaia A., Niagova A., Kurikulum“Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri” (V-IX-ncu klaslara deyni), Kişinêu, 2017y.;
- M.Çakir. “Besarabiyalı gagauzların istoriyası”, Kişinöv-2005;
- E. Soroçanu, Gagauzların kalendar adetleri Etnolingvistika aaraştırması, Kişinöv 2006;
- Д.Танасоглу. Буджактансеслär. Кишинёв. 1959. h.b.;
- <http://guogagauzii.md/>.

Liçey klasları

Buyı**X-XII-ci klaslarda** “Gagauz dili hem literatura” predmetin üüretmesi geçer eni (2019y) kurikulumuna görä (Anna Stoletneaia,Oxana Constantinova, Lidia İusumbeli, Anna Sucman, Chişinäu, 2019y,MECC № 591din 26.06.2020). Metodika uurunda üüredicilerä yardımcı olacak GİD “Gagauz dili hem literatura” X-XII klaslara deyni (Anna Stoletneaia,Oxana Constantinova, Lidia İusumbeli, Anna Sucman), Chişinäu, 2019y).

X-cu klaslarda predmet "Gagauz dili hem literatura" üürenilecek üürenmāk kiyadına görä "Gagauz dili hem literatura" 10 klas, avtorlar: A. Stoletneaia, E. Kılçık, L.Üsümbeli, M.Çernioglo, S. Todorova, N. Kravţova, Komrat, 2018y.Predmet integrir formasında verilecek, üürenilecek.

XI-ci klaslarda predmet "Gagauz dili hem literatura" üürenilecek üürenmāk kiyadına görä "Gagauz dili hem literatura" 11 klas, avtorlar: A. Stoletneaia, E. Kılçık, L. Üsümbeli, M. Çernioglo, S. Todorova, N. Kravţova, Komrat, 2018y.Predmet integrir formasında verilecek, üürenilecek.

XII-ci klaslarda predmet "Gagauz dili hem literatura" üürenilecek üürenmāk kiyadına görä "Gagauz dili hem literatura" 12 klas, avtorlar:A. Stoletneaia, E. Kılçık, L. Üsümbeli, M. Çernioglo, S. Todorova, N. Kravţova, Komrat, 2019y.Predmet integrir formasında verilecek, üürenilecek.

Üüredicilär olur kullansınnar:

- "Gagauz dilindä kontrol işleri" 10-ncu – 12-nci klaslara deyni. (avtorlar: A. A. Germek, İ D. Bankova, S. İ. Germek).
- "Gagauz dili hem literatura" (bakalavraiçin ekzamenin programasını) kullanabilirlär, Chişinêu, 2008y.
- Jurnalı "Gagauz dili hem literatura".
- <https://ance.gov.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-12>.
- <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>
- <http://guogagauzii.md/>

Gagauz dilindä hem literaturada üüretmāk hem kantarlamak içintekliflär.

Kantarlamak strategiyaları (КОД 1-4кл., Chişinêu, 2019, MECC №1468 din 13.11.2019).

Bakarak kantarlamak situaşiyalarına var nasıl belli etmää te bu uurları:

- Instrumental/tedarik kantarlaması geçiriler maasuz hazırlanmış kolaylıkların yardımınnan, neredä hazırlanêrlar hem kullanılêrlar türlü kantarlamak instrumentleri (test (masuz matrişaylan hem baremnan), aazdan, yazıda, praktika işleri, kantarlamak fişaları/kartaları, kendi-kendini/biri-birini kantarlamak eşikleri/adımnanı hem başka).
- Non-instrumental/tedarik kantarlaması geçiriler hergünkü olaylarda, temelleneräk uşakların çalışmasını siiretmesinä hem geeri baalantıya, kullanmayarkan maasuz kantarlamak instrumentlerini, ki zeedelenmesin partnörlerin tanışması kantarlamak

neetlerinnän, da açıklansın üürenicilerin başarılı kendini götürülmesi, ki üürenmāk proşesindä zorluklar taa kolaygeçirilsin hem üürenmāk proşesi olsun başarılı hem efektif.

KOD çizdirer kantarlamanın refleksiv karakterini, angısı läözım gerçeklensin kendi-kendini/biri-birini kantarlamanın önderlemesinnän. Bakarak kantarlamak aktiv üürenmāk vakıdına/etabına görä ölçüsünnän/bulunmasınnan, var nasıl belli etmää:

- İlkinci kantarlamak - prognoslu/öncä kantarlamak.
- Formativ kantarlaması- durmamayca kantarlamak.
- Sumativ/toplam kantarlaması – son kantarlamak

Hep bu maanaları kantarlamak strategiyalarında koruyarkan, belli ediler formativ kantarlamanın 3 tipi:

- Etablara görä formativ kantarlaması.
- Ayırmalı formativ kantarlaması.
- İnteraktiv formativ kantarlaması.

İlkinci kantarlamak (İK)

- ❖ Kurulêr/erleşer/ koyulêrproektä uzun hem kısa zamanın plannamasında, yılın hem modullerin çeketmesindä, var nasıl koyulsun semestranın çeketmesinä dä.
- ❖ Olêr/durêr öncä uşakların çalışmasına türlü informaşıyanın aklısına getirmesindä, yılın çeketmesindä veriler rekomendaşıya vermää bir period, ki uşaklar aklısına getirtsinnär üürenilmiş yada bilän materialı.
- ❖ Var nasıl göstereyin/açıklansın öncä kurikulumun sonuçlarını, angıları olaceklar uygun hemläözımını üürenicinin eterli ilerlemesinä, var nasıl göstereyin diagnostikayı üürenicilerin görgüsünä konkret predmettä yada üüretimbiriciindä.
- ❖ Var nasıl olsun hem non-instrumental hem instrumental, açan hazırlanêr maasuz instrumentlär speşifika kontekstä görä: aazdan, yazıda ayda praktika işleri, testlär, türlü formada kantarlamak forması(deyeez laf diktandı, soruş-cuvap metodu hem başka).
- ❖ Tipä görä – formativ kantarlaması, refleksiv karakterindä hem verer üürenicilerä kolaylık üüretim proşesindä uygun kendi-kendini kantarlamaa hem kullanmaa.
- ❖ Önderlener üürediciylän, angısı çeker ükü hızlı çözmää problemalı soruşları, yapmaa korekşıya üüretim yoluna, yokederäk peydalanan zorlukları.
- ❖ Gerçekleer kantarlamayı deskriptorların temelindä, kullanarakyalpak lafları.

Sumativ kantarlaması (SK)

- Kurulêr/erleşer/ koyulêr proektâ uzun hem kısa zamanın plannamasında, herbir modulün bitkisindâ(yada arada, eerbüüksaydı modul), var nasıl semestranın sonusunda/bitkisindâ, yılın sonunda/bitkisindâ.
- Var nasıl kullanılsın diferentir çalışmaları, neredâ mutlak olêr kolaylık geçsin refleksiya etabı.
- Girer kompetențiya birimnerinâ, angıları gösterer üüretim birimnerin sonuçlarını.
- Olur olsun instrumental, üürenicilâr mutlak lâázım bilsinnâr, ani gelecek kantarlama ölçüsü.
- Önderlener üürediciylân, angısı çeker ükü hazırlamaa üürenicileri sumativ kantarlamasına formativ kantarlamanın protesindâ, ölä, ki üürenici korkusuz kabul etsin sumativ kantarlamasını.
- Kantarlama geçer prozentlemäk şkalanın temelindâ:
 - ✚ işin100% – 90% yapılması gösterer üüsek uurda çalışmanın kalitesini: “pek ii” (Pİ);
 - ✚ işin89% – 65% yapılması gösterer orta uurda çalışmanın kalitesini: “ii” (İ);
 - ✚ işin 64% – 34% yapılması gösterer alçak uurda çalışmanın kalitesini: “eterli” (E);
 - ✚ işin 33% – 1% yapılması gösterer, ani çalışmak lâázım enidân düzülün/erleşsin , kullanarak yalpak lafları;
- Üürenicilerin sonuçları yazılêr dergiyâ.

Etaplara görâ formativ kantarlaması (EFK):

1. Kurulêr/erleşer/ koyulêr proektâ uzun hem kısa zamanın plannamasında : 2 EFK üüretim birciinuzunnuunda yada üüretim birciin bitkisinä dooru;

Dikat olun!

Esaba alarak konkret klasın speşifikasını, üüredici düşünüptâ, esaplı kurêr /erleştirer EFK sayısını, erleştirer onnarı vakıdınca, ki üüretim protesin davaları hem neetleri bütündân tamannansın deyni hem zeedâ olmasınnar da zorlatmasınnar üürenicileri.

2. Gösterer hem açıklêr birkaç kompetențiya birimini, esaba alarak konkret konteksti.
3. Olur olsun instrumental kantarlaması , üürenicilâr mutlak lâázım bilsinnâr, ani gelecek kantarlama ölçüsü.
4. Lâázım kullanılsın kompetențiya birimnerinâ görâ seçimni produktlar.
5. Tipâ görâ – refleksiv kantarlaması, verer üürenicilerâ kolaylık üüretim protesindâ uygun kendi-kendini kantarlamaa hem kullanmaa.
6. Önderlener üürediciylân, angısı hızlı hem erindâ korektirovka çalışmasınnan katılêr, bu konteksttâ veriler rekomendațiya EFK çalışmasını geçirmää 15-20 minudun içindâ

hem hep okadar vakıt veriler kendi-kendini kantarlamaya hep o urokta yada başka urokta.

7. Gerçekleer kantarlamayı başlankı klaslar için deskriptorların temelindä, kullanarak yalpak lafları.

Eerškola produktu yapılı	Başarıların uurunu belli edän deskriptorlar
Dooru ,bütündän, sıravardır, yannışlıksız	Kendibaşına (k)
Diil büyük yannışlıklarlan, az bitirilmedik, biraz uymêêr sınışlara, yakışmêêr, ama üüredicinin önderlemesinnän (yardımcı soruşlar)yannışlıklar doorudulu.	Önderili üürediciylän (ö)
Yannışlıklarlan, diil doludan, doorudulêr üüredicinin yardımınnan (annatmak, doorutmak).	Yardımnan(y)

8. Üürenicilerin sonuçları yazılêr dergiyä.

Läüzımnı materialnı formativ kantarlaması (LMFK):

- Kurulêr/erleşer/ koyulêr proektä kısa zamanın plannamasında , üüredicinin bakışına görä, uygun esaplı vakıdınca hem saysına görä;
- gösterer hem açıklêêr kompetenşiya biriminin birisini;
- gerçeklener kantarlamak instrumentlerin yardımınnan hem kullanılêr bir yada birkaç kometenşiya biriminä görä seçili produkt ;
- tipä görä – refleksiv kantarlaması hemverer üürenicilerä kolaylık üüretim proşesindä uygun kendi-kendini kantarlamaa hem kullanmaa;
- önderlener üürediciylän, temelleneräk produktların başarılı kriteriyaların tamannamasına, kullanarak yalpak/metetmäk lafları.

İnteraktiv formativkantarlaması (İFK):

- Kurulêr/erleşer/ koyulêr proektä kısa zamanın plannamasında , ayırı herbir uroo deyni hem esaba alarak uroon neetlerini;
- gerçeklener/yapılêr kantarlamak instrumentsiz(diil läüzım masuz instrument)
- olur olsun çalışmak bumerang baalantısı tipinä görä:
 - emoşiyalı baalantısı (örnek: gülümsemäk, kayıllık jestı, metetmäk mimikası);
 - içindelik baalantısı(örnek: dooru yazdın, oldun original, okudun läüzımnı intonaşıyaylan);
 - çalışmakta (örnek: çeketti işlemä, oldu aktiv, dooru kantarladı kafadarını, aktiv oldu çalışarkan grupada, sän läüzım olası taa kıyak);
- temellener kendi-kendini hem biri-birinin kantarlamasında;
- önderleer üüredici,kriteriyaların temelindä, kullanarak yalpak/metetmäk lafları.

Kendi-kendini kantarlamak

KOD metodikası urgulêr kendi-kendini kantarlamannn önemniini hepsi KOD strategiyyaların kontekstindä, belli eder onu nicä alternativ kantarlamak metodu, urokta çalışmaklara hem üürenicilerin becermeklerinä.Kedi-kendini kantarlamakta veriler rekomendaçıya te bu etapları geçirmää:

□ **Monitoring/kontrol kendi - kendinü.** Yaptıkça işi, üüredici doorudêr üürenicileri yapmaa kontrol kendi çalışmasına, te bu örneklerin yardımınnan:

- temelleneräk dooru cuvaplara, angılarını verer üüredici (örnek: üürenicilär yaraştırêrlar kendi cuvaplarını dooru cuvaplarlan, çizerlär yanniş cuvapları da yazêrlar dooru cuvapları);
- yada üüredicinin korekçiyasının yardımınnan;
- yada temelleneräk seçili produktun başarılı kriteriyalarına görä

□ **Kendi-kendinü korekçiya yapmak.** Kendi-kendinü kontrol yapmaktan sora üüredici yardım eder üürenicilerä düşünüptä belli etmää sebepleri, angıları getirdilär yannişlıklara. Sora o yardım eder o yannişlıkları doorutmaa, kullanarak türlü diferentir tehnologiyalarını(önderlemäk yada yardım), ki üürenicilär kendileri doorutsunnar yannişlıkları.

□ **Kendi-kendini kantarlamak.** Kendi-kendinü korekçiya yapmaktan sora üüredici doorudêr üürenicileri notalamaa kendi başarılı becermeklerini/ çalışmaklarını:

+ *Yaptın kendibaşıma!; Şindi annadın! Var taa çözülmelik soruşlar*

Kullanılan simvollar var nasıl olsunnar türlü- türlü(+/-, svetofor renkleri h.b.)Önemni – sonuçlar, angılarını kendi üürenici koyudu.

Klas dergisindä üürenicilerin okul başarıların yazısı.

* **Jurnalda (dergi) rus dilindä yazêrıız “c”, “p”, “n “,OX, X,Y.**

	FK	SK
1 klas	Modulün sonunda 1 sem. -yazısız; 2 sem. –deskriptorlar(c,p,n,)	Semestraların sonunda deskriptorlar 1 sem. -yazısız; 2 sem. -deskriptorlar (c,p,n,)
2 klas	Modullerin sonunda deskriptorlar(c,p,n,)	Semestralarınsonundadeskriptorlar (c,p,n,)
3 klas	Modullerin içindä deskriptorlar(c,p,n,)	Modullerin sonunda, hem olur semestra, yıl sonunda da kalitenin gösterileri (OX, X,Y).
4klas	Modulleriniçindädeskriptorlar(c,p,n,)	Modullerinsonunda, hem olursemestra, yılsonunda da kaliteningösterileri (OX, X,Y).

Esaba alın bu örnää:

1klas (2 sem.)		2klas		3klas		4klas	
FK	SK	FK	SK	FK	SK	FK	SK
Modülün sonunda deskriptorlar (c,p,n.)	Semestranın, yılın sonunda deskriptorlar (c,p,n.)	Modullerin sonunda deskriptorlar (c,p,n.)	Semestraların, yılın sonunda deskriptorlar (c,p,n.)	Modullerin uzunnuunda deskriptorlar (c,p,n.)	Modullerin semestraları n, yılın sonunda Kalitenin göstermekleri (OX, X,Y)	Modullerin uzunnuunda deskriptorlar (c,p,n.)	Modullerin semestraların, yılın sonunda Kalitenin göstermekleri OX, X, Y)
2	2	4 (2/2)	2	5 (2/3)	4 (2/2)	4 (2/2)	5 (2/3)

DİKKAT! Hesaba alarak üürencilerin konkret klasın speşifikasını, üüredici FK sayısını hem onların zamanını faydalı erleştire, ki üüretmek proşesinin düzeltmek neetini tamannamaa, ki çok olmasın deyni.(КОД 1-4кл., Chişinêu,2019,MECC №1468 din 13.11.2019).

Predmettä “*Gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri*”olabilir alternatif metodları da kullanılsın: proekt, portofolio, aaraştırmak. Üüredicinin borcu ölä geçirmää bu kantarlamayı, ki şkolacılar korkusuz onu yapsınar.

DİKKAT!Klasın dergisi.

1. Derginin (jurnalın) (1-12 klaslar) sayfalarındagagauzdili hemLiteratura **bir sayfada yazılacak:** “*Gagauzdili hem literatura*” (predmetindoluadı).
2. Klas dergisindä herbir predmetin sayfasında bölümdä «Hesaba almaklar»(“ПРИМЕЧАНИЕ”) sayfanın saa tarafında yazılacak o saatların sayısı, temanın içindekilii, angılarını üüredici kaaviletti geçän yıldan, distanşion üüretmesindän, kalendar planannarına görä.

3. Hesap alın!

İNSTRUKŞIYA klasın dergisini kullanmak (Eklenti, Bakannın İzini MECC № 590 ot 26.06.2020).

OLUN DİKKAT!

Üürencilerin ilkinki kantarlamak mutlaka olacak.Hepsi klaslarda o läüzım geçirilsin ilk 2-5 uroklardan sora (hesaba alarak saatların sayısını bir haftada, diştiplineda hem herbir klasta).İlkinki kantarlamakta hesaba alanecekkonkret klasın 2020-2021 yılda üürenmek periodu (onlayn yada oflayn), kurulacak hem kantarlanacak bilgilär.

Bakarak sonuçlara, ani üürencilär göstereceklär ilkinki kantarlamakta, üüredici onların barabar işlettirecek (hazırlayacak) *materialın tekrarlmasına/ enidän kurmasına deyni plan.*

- 2021-2022 üürenmek yılın uzun zamana kalendar plannamasında (kalendar plannaması) läüzım kurulsun hem paylaşırılısın semestralara görä. Burada mutlaka läüzım *materialın tekrarlmasına/ enidän kurmasına deyni planı* eklemää. *Materialın tekrarlmasına/*

enidän kurmasına deyni planı läázım hazırlansın kompetençiyaların (subkompetençiyaların) birimnerindä gagauz dili hem literaturaya, gagauz halkın istoriyası, kulturası hem adetleri distiplinaların kurikulumuna temellensin hem saatların sayısını göstererek, ani läázımın predmetlerin üürenmesindä.

DİKKAT! Bakannın İzininä görä MECC № 70 30.01.2020y.5-ci klaslarda, sentäbri-oktäbri aylarında, notalamak sistemasının adaptatıyaproçesini kolaylaştırmaa deyni, kantarlamak-notalamak eniyçä yapılacaq. O geçirilecek kriterial kantarlamak-notalamak formasında, nezaman üüretim hem kantarlamak-notalamak düzüler kriteriyaların hem deskriptorların yardımınan.

Sentäbri-oktäbri aylarında:

1. Uşakların üürenmäk uuraşımı hem da şkola rezultatları **kantarlanacak notasız** (nota koyulmayacak), kullanılacak kriteriyalar kantarlanması, deskriptorlar hem da başarı kaliteleri.
2. Üüredicilər läázım annatsınır hem da açıklasınır üürenicilerä ne o nota hem da ne o deskriptor (kaliteli kantarlamak-notalamak) onnarın annamasını, faydasını. Bu hazırlayacak üürenicileri taa kolay kantarlamakta nota formasına geçmää.
3. Üüredicilər anaları-bobaları haberleerler eni notalamak sistemasının speçifikası için hem da onnarın pay almasının önemniini bu geçiş etapında, açıklêrlar.

Çizeriz, ki 5-ci klasta, I-ci semestrada teklif ederiz notaları “1”-än – “4”-dän ev işi içinkoymamaa.

Beşinci klasta son kotrol işindä kabledilmiş “1”-än “4”-än, notalar şkola dergisinä koyulmayacak. Üüredici enidän kurêr bir plan, sora da 1-2 haftanın çerçevesindä hazırlêr eni bir test, o läázım olsun geçirilmiş testin uurunda (diil taa zor). Hem da üürenici, angısı yoktu urokta, son notalamak testi yazarkan, başka, belli edili bir datada, testi yazabilecek (A.Stoletneaia,Gagauz dilindä hem literaturada üüretim proçesin düzünnenmesi için tekliflär (2019-2020üüretmäk yılı), Anexă la Ordinul MECC nr. 1046 din 21 august 2019,Chişinău, 2019y).

Üüredicilärlän metodika işin organizasionu.

Dolay metodika topluşların iş plannaması

- 2020-2021-nci üürenmäk yılında işin analizi;
- metodika topluşun 2021-2022 –inci üürenmäk yılına işin plannaması.

Gagauz dili hem literaturaya üüredicilerin metodika topluşların çalışmalarını 2021-2022-inci üürenmäk yılında organizasion etmää deyni, yılın uzunnuunda teklif ediler 4 toplantı yapmaa, üüredicilik ustalını iileştirmäk hem başka metodika topluşlarını kurmak için şkola işini düzmää, deyin plannamasında pedagogika kadroların isteyişleri, soruşları hem üüredicilerin becermekleri hem etkinlikleri hesaba alınacak.Özel dikatlık läázım genç üüredicilerin çalışmasına vermää. Genç üüredicinin şkola zaameti läázım doorudulu olsun işlemää çekedän

üüredicinin zanaatına adaptaşiyasına, ustacılı gelişirmää deyni havezi uyandırmaya, yardıma.

Gagauz dili hem literatura üüredicilerin toplantılarında teklif ediler:

- «Gagauz dili hem literatura» distiplinanın üüretimindä teoriyada hem metodikada aktual soruşları düşünmää da açıklamaa;
- «2019-uncu yıldakı (2018y. I-IV kl.) kurikulumu uygulamanın yolları hem araçları»;
- Onlayn üüretim organizasionu.

Nikitçenko Alla, doktor, consultant prinçipal,

Direcşia învâşământ general, Ministerul educaşiei şi cercetării

Jekova Mariya, I-inci didaktika uuru ,TL«N.Tretyakov», Komrat

Kioroglo Nadejda, I -inci didaktika uuru ,TL«M. Guboglo», Çadır-Lunga

Kiosä Elena, I-inci didaktika uuru,Çeşmäküü, Teoretik lişeyi